

Почитувани претставници на граѓанските организации,

Ви благодариме на интересот за учество на Повикот до граѓанскиот сектор за придонес во подготвувањето на Програмата за работа на Владата на Република Северна Македонија за 2025 година. Пополнетиот образец (заедно со прилозите, доколку ги има) доставете го до Одделението за соработка со невладини организации на Генералниот секретаријат на Владата на Република Северна Македонија, електронски на адреса nvosorabotka@gs.gov.mk со назнака **Иницијатива за ГПРВ 2025, до 20.9.2024 година**. Со доставување на образецот потврдете дека се согласувате вашата иницијатива да биде објавена на веб страницата www.nvosorabotka.gov.mk.

Општи податоци за здружението / фондацијата

Име на здружението/фондацијата: ХЕРА - Асоцијација за здравствена едукација и истражување

ЕМБС (матичен број на правниот субјект според податоците во Централен регистар): 5380120

Седиште и адреса (улица, број, општина): ул. „Франклин Рузвелт“ бр.51а/26 - Скопје

Застапник: Румена Гердовска Којчески

Веб страница: www.hera.org.mk

Електронска пошта (e-mail): hera@hera.org.mk

Телефонски број за контакт: 00 389 3 290 395

Лице за контакт: Елизабета Божиноска

Предлог- иницијатива

за годишна Програма за работа на Владата на Република Северна Македонија за 2025 година

Наслов на иницијативата: Иницијатива за измени и дополнувања на Законот за социјална заштита за зголемување на вработеноста и социјалната инклузија на ранливите групи

Стратешки приоритет: (придонес - поврзаност со определен стратешки приоритет на Владата на Република Северна Македонија)

- Обезбедување забрзан и одржлив економски раст, повисок животен стандард и квалитет на живот на граѓаните
- Функционален институционален систем

Приоритетна цел: (придонес - поврзаност со определена стратешка цел на Владата на Република Северна Македонија)

- Поддршка за конкурентен приватен сектор
- Социјална грижа

НПША (поврзаност со пристапни партнерства како и соодветна идентификација на поглавје и подрачје)

Образложение: (Краток опис на иницијативата: причини за предлагање, предмет на уредување доколку се работи за закон или подзаконски акт и надлежен орган на државната управа)

Иницијативата за измени и дополнувања на Законот за социјална заштита произлегува од потребата за подобрување на социјалната заштита во Северна Македонија, особено со цел да се зајакне активацијата на корисниците на гарантирана минимална помош (ГМП) на пазарот на трудот. Оваа иницијатива има за цел да ги адресира следните проблеми:

- Невработеност и неактивност: Во земјата постојат високи стапки на невработеност и неактивност, особено меѓу младите и жените, како и маргинализираните групи како Ромите и корисниците на ГМП. Измените и дополнувањата се насочени кон поттикнување на учество на овие групи на пазарот на трудот преку активациски мерки и вработување.
- Социјална инклузија: Се предвидува подобрување на системот за поддршка на маргинализираните групи преку вработување и социјална заштита. Акцентот е ставен на вклучување на сите работоспособни членови на домаќинствата во активни мерки за вработување и развој на вештини, со цел намалување на нивната зависност од социјалната помош.
- Прекинување на сиромаштијата: Системот треба да овозможи побрзо извлекување на лицата од сиромаштија преку нивна интеграција на пазарот на трудот. Социјалната помош ќе се комбинира со мерки за вработување, со што се овозможува поголема економска независност.
- Зголемена соработка на институциите: Предвидените измени нагласуваат потреба од подобрување на соработката меѓу центрите за социјална работа и Агенцијата за вработување, особено преку воведување на модел на управување со случај (case management), што ќе овозможи поквалитетна поддршка на корисниците на ГМП во процесот на вработување.

Токму затоа, потребно е да се нашрават следниве измени и допонувања на Законот за социјална заштита:

- Да се овозможи паралелна работа за носителот на правото на гарантирана минимална помош или друг член на домаќинството и примање на гарантирана минимална помош за сите други членови на домаќинството во траење од 12 месеци. По изминување на периодот од 12 месеци, се предлага етапно намалување на висината на социјалните трансфери во период до 18 месеци;
- Да се исклучи периодот на чекање од 3 месеци за повторно вклучување во системот, т. е. домаќинствата да бидат внесени во системот на социјална заштита веднаш по губењето на работното место или искористувањето на надоместокот од осигурување во случај на невработеност од АВРСМ. Проценката на приходите да се прави по остварување на правото;
- Полнолетните деца од домаќинствата кои се приматели на гарантирана минимална помош, кога ќе се вработат, да не се земаат предвид при остварување на правото на другите членови од домаќинството. Ова значи дека, кога полнолетното дете ќе се вработи, родителот ќе може да продолжи со остварување на правото на гарантирана минимална помош, и покрај тоа што живеат во исто домаќинство. Со ова може да се придонесе за превенција од трансгенерациски пренос на користење на гарантирана минимална помош;
- Со законска одредба да се загарантира усогласувањето на гарантирана минимална помош со јасни економски параметри како што се просечната или минималната плата.

Надлежниот орган за оваа иницијатива е Министерството за социјална политика, демографија и млади и Министерството за труд на Северна Македонија, кои се одговорни за имплементацијата на законските решенија и активните мерки на пазарот на трудот

Очекувани влијанија: (Кои се очекуваните влијанија од предлог-иницијативата)

Очекуваните влијанија од предложената иницијатива за измени и дополнувања на Законот за социјална заштита се насочени кон намалување на сиромаштијата, подобрување на социјалната инклузија и зголемување на активното учество на пазарот на трудот. Клучните очекувани влијанија вклучуваат:

1. Намалување на трансгенерациската сиромаштија: Со можноста полнолетните деца кои се вработуваат да не влијаат врз правото на гарантирана минимална помош за останатите членови на домаќинството, ќе се поттикне економската независност на младите. Ова ќе помогне во спречување на трансгенерацискиот пренос на сиромаштијата и ќе ги охрабри младите да се вработуваат без страв дека ќе ги лишат своите родители од социјална помош.
2. Зголемена вработеност на маргинализираните групи: Промените ќе овозможат корисниците на ГМП да се вработуваат без загуба на правото на социјална помош во првите 12 месеци, со постепено намалување на помошта во следните 18 месеци. Ова ќе стимулира активно вработување на членовите на домаќинствата кои претходно зависеле само од социјална помош.
3. Подобрување на економската стабилност на домаќинствата: Со усогласувањето на ГМП со економските параметри, како што се просечната или минималната плата, ќе се обезбеди поголема сигурност и предвидливост во приходите на домаќинствата. Ова ќе доведе до намалување на екстремната сиромаштија и ќе овозможи подобрување на животниот стандард.
4. Зголемување на учеството на жените и Ромите на пазарот на трудот: Со поддршката за учество во обуки и активни програми за вработување, особено за жените и маргинализираните групи, се очекува зголемување на нивната вработливост. Ова ќе резултира со поголема инклузија и учество на овие групи на пазарот на трудот.
5. Побрза реакција на системот на социјална заштита: Исклучувањето на периодот на чекање од три месеци за повторно вклучување во системот по губење на работното место ќе овозможи континуиран пристап до социјална заштита за лицата кои брзо ги губат своите приходи. Ова ќе го намали ризикот од краткорочна сиромаштија и ќе обезбеди стабилност за ранливите домаќинства.
6. Намалување на неформалната економија: Со овозможувањето паралелна работа и примање на ГМП за одреден период, се очекува да се намали учеството на лицата во неформалната економија, бидејќи тие ќе имаат стимул да се вработуваат формално без веднаш да ги загубат социјалните бенефиции.
7. Подобра соработка и ефикасност на институциите: Воведувањето на моделот на управување со случај и зголемената соработка меѓу центрите за социјална работа и Агенцијата за вработување ќе доведат до подобра координација и поефективна поддршка за корисниците на социјална помош. Ова ќе придонесе за поуспешна интеграција на корисниците на ГМП во пазарот на трудот и за одржливо вработување.

Со овие предлог-измени, се очекува да се зголеми социјалната и економската инклузија на ранливите категории граѓани и да се овозможи долгорочна економска стабилност.

Финансиски импликации: (Дали предлог-иницијативата предизвикува финансиски импликации? Ако има, дали потребните средства се обезбедени и од кои извори?)

Предлог-иницијативата за измени и дополнувања на Законот за социјална заштита предизвикува одредени финансиски импликации. Овие импликации произлегуваат од потребата за:

1. Продолжување на исплатата на гарантираната минимална помош (ГМП) паралелно со вработување: Овозможувањето на корисниците на ГМП да продолжат да ја примаат помошта во период од 12 месеци по вработувањето, како и етапното намалување на социјалните трансфери во следните 18 месеци, бара дополнителни финансиски средства за покривање на зголемениот број на корисници кои ќе ги примаат овие бенефиции и покрај вработувањето.
2. Отстранување на периодот на чекање од 3 месеци за повторно вклучување во системот: Оваа мерка ќе бара континуирано обезбедување на средства за оние лица кои ќе изгубат работа и веднаш ќе се вратат во системот на социјална заштита без прекин. Дополнителните средства ќе бидат потребни за брз и континуиран пристап до ГМП за овие корисници.
3. Усогласување на ГМП со економски параметри: Со законското усогласување на ГМП со економските параметри како што се просечната или минималната плата, се очекува зголемување на висината на помошта, што ќе доведе до дополнителни трошоци за државата.

Финансиските средства може да се искористат од следниве извори:

1. Буџет на Република Северна Македонија: Потребните средства за овие измени ќе бидат обезбедени преку државниот буџет, со што ќе се предвидат посебни буџетски ставки за финансирање на социјалните трансфери и мерките за активација на пазарот на трудот.
2. Средства од меѓународни донатори и фондови: Дел од средствата може да бидат обезбедени преку меѓународни фондови и донации, како што се ИПА II инструментите (Инструмент за претпристапна помош) кои веќе поддржуваат проекти за активација на ранливи групи на пазарот на трудот. Оваа финансиска поддршка би помогнала во реализацијата на активните мерки за вработување.

Иако се предвидуваат финансиски импликации, тие можат да бидат покриени преку комбинирани извори, вклучувајќи го националниот буџет и меѓународната поддршка.

Прилози (со наведување на авторот на документот):

Анализа на пречките со кои се соочуваат Ромките и корисниците на Гарантирана Минимална Помош при пристапот до пазарот на трудот

Издание на: ХЕРА – Асоцијација за здравствена едукација и истражување (Авторка: Мила Царовска)

Скопје, 2023 година

Достапна на македонски јазик: [analiza-na-barierite-za-romkite-i-korisnicite-na-gmp-na-pazarot-na-trudot-2023.pdf](#)

Достапна на англиски јазик: <https://hera.org.mk/wp-content/uploads/2023/08/analysis-of-barriers-for-roma-women-and-gma-beneficiaires-in-accessing-the-labour-market-2023.pdf>

Потпис на застапникот

20.09.2024 година

